

[Aksel Larsen.]

denne sag. Dette er ikke et spørgsmål om juridisk ret eller ikke juridisk ret — ingen anfægter, at Danmark som samfund eller stat har den juridiske ret til håndskrifterne — men det er et spørgsmål om moralsk ret, og det er et spørgsmål om, hvorvidt man vil give en gave fra et folk til et andet; og når man giver gaver, plejer man ikke at anlægge juridiske, spidsfindige betragtninger, så plejer man at lade følelserne råde.

Altså, jeg mener, at Island principielt burde have alt, hvad der er skrevet af islændinge i Island, uanset indholdet; men kan man finde en ordning, som er tilfredsstillende, hvor Island får det, der er skrevet af islændinge i Island om Island, og hvad nærmest sammen med Island hører — hertil regner jeg rigtignok også opdagelser i Grønland og Vinland — ja, så kan jeg naturligvis også tilslutte mig det, og det er jo heller ikke bestemt i lovforslaget, at Island skal have alt, hvad der er skrevet af islændinge i Island. Lovforslaget bygger på forudgående aftaler, som i sig selv begrænser, hvad der skulle overføres til Island.

Imod at give det islandske folk denne gave taler jo — jeg ser bort fra den misvisende fremstilling, der fra a til å er givet i håndskriftkomiteens lille pjece, og jeg ser især bort fra den enestående koncentrerede, intelligente, usaglige og demagogiske argumentation, som nogle videnskabsmænd tillader sig; vi blev præsenteret for den i Studenterforeningen i tirsdags — imod taler eller anføres, at det her ikke drejer sig om en islandsk kulturarv, men om en fællesnordisk kulturarv. Imod anføres, at konsekvenserne kan blive farlige. Sæt, vi skal aflevere den sjældneste indianske tomahawk, der findes; den opbevares jo på nationalmuseet i København. Sæt, vi skal aflevere samlinger fra Ceylon eller Afrika eller fra det gamle Hellas. Og imod anføres, at forskningen kun kan ske tilfredsstillende, hvis originalhåndskrifterne befinder sig i København.

Endelig anføres det juridiske ejendoms spørgsmål: at det er universitetet, der ejer håndskrifterne, og at folketinget derfor slet ikke har ret til at disponere over dem, og hvis folketinget forsøger det alligevel, vil det altså give en gave, som det stjæler fra andre. Det er derfor, man nærmest

tænker sig at melde folketinget til politiet, rende til domstolene for i givet fald at få underkendt en lov. Lad mig sige herom: ingen bestrider, at det drejer sig om en fællesnordisk kulturarv, men denne fællesnordiske kulturarv har vi jo alligevel. Ja, jeg sagde, at jeg ville ikke beskæftige mig så meget med visse professorargumenter, men lad mig tillade mig at sige, at vi fik jo at vide af en professor i tirsdags, at det islandske folk har sin kulturarv, selv om de gamle håndskrifter er i København. Ja, så har vi vel også vor kulturarv, selv om de gamle håndskrifter er i Reykjavik; de har kun den nedskrevne kulturarv, ikke selve kulturarven. Der er ingen, der bestrider, at det er en fælles nordisk kulturarv. Men så drejer det sig om spørgsmålet: hvor skal disse originale håndskrifter opbevares, i København eller i Reykjavik, i Stockholm eller et helt femte sted?

Det med konsekvenserne synes jeg passende man kunne lade ligge, det hører ingen steder hjemme. Der er her tale om et ganske særligt forhold, der er her tale om at yde en gave, og så kan man vel ikke glemme, at selve UNESCO jo har fastslået, at sådanne museumsgenstande o. lign. har ret til at forblive dér, hvor de er; der kan ikke være tale om at føre Cleopatras nål fra Themsens til Ægypten eller at føre Parthenonfrisen fra British Museum til Grækenland. Hvis nogen ønsker det, har jeg såmænd flere argumenter for, at der slet ikke kan være tale om den slags ting. Jeg tror, at der i nationalmuseets gård står en løve, der er sammensat af uendelig mange, mange granitskærver, for den var slået i stykker, den er fra sumererfolkets tid, folket eksisterer ikke, riget er gået under for 3.000 år siden; den kan selvfølgelig ikke føres tilbage. Men det islandske folk, som lever i Island, er det samme folk, som levede i Island for tusind år siden. Det giver lidt mere rimelighed i at yde dette folk en gave i form af håndskrifterne.

Det hævdes, at forskningen ikke skulle kunne ske tilfredsstillende. Ja men jeg er da ganske klar over, at der vil ske en betydeligt udvidet forskning i Reykjavik, når håndskrifterne kommer dertil. Men jeg er også klar over, at forskningen vil kunne fortsættes i København uden afbræk, uden